

สวัสดีค่ะ หลาย ๆ ท่านคงเคยได้ยินว่าสหรัฐอเมริกาเปิดฉากทำสงครามทางการค้ากับมหาอำนาจแห่งแดนบูรพาอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีนมาตั้งแต่ช่วงต้นปีแล้ว โดยมาตรการหนึ่งที่สหรัฐนำมาใช้เพื่อเปิดฉากความขัดแย้งในครั้งนี้ก็คือภาษีศุลกากรนั่นเอง

เจ้าภาษีศุลกากรตัวนี้ ก็คือเงินหรือทรัพย์สินที่แต่ละรัฐเรียกเก็บจากการนำสินค้าเข้ามาขายในเขตแดน หรือนำสินค้าออกจากเขตแดนหนึ่งไปยังอีกเขตแดนหนึ่งนั่นเอง โดยนอกจากจะจัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของประเทศนั้น ๆ แล้ว แต่ละรัฐยังใช้ภาษีศุลกากรเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมบางชนิดในประเทศ ในกรณีที่ผู้ประกอบการในประเทศยังขาดความชำนาญในการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันมาแข่งขันกับสินค้านำเข้า หรือเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภายในประเทศที่ผลิตสินค้าได้เกินความต้องการส่งสินค้าออกไปขาย นำรายได้มาให้แก่ประเทศอีกทางหนึ่งเช่นกัน

วิวัฒนาการของอากรศุลกากรของไทย

เจ้าภาษีศุลกากรนั้นเก่าแก่มากย้อนกลับไปได้ถึงสมัยสุโขทัยเลยเชียวค่ะ โดยปรากฏอยู่บนศิลาจารึกที่แสดงว่าในสมัยสุโขทัยนั้น “...ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า...” ไม่ว่าจะเป็นคนชาติใดก็ค้าขายในดินแดนสุโขทัยได้โดยอิสระ ต่อมาในสมัยอยุธยาที่ค่อยปรากฏว่ามีการเก็บภาษีจังกอบหรือจังกอบ โดยเรียกเก็บจากบรรดาพาหนะที่ทุกสินค้าเข้ามาขายในดินแดนอยุธยา เรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีการจัดเก็บภาษีอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยมีการจัดตั้ง “โรงภาษี” และ “นายอากร” เพื่อเก็บภาษีชนิดต่าง ๆ รวมถึงภาษีศุลกากรเช่นกัน

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไทยตกอยู่ภายใต้ข้อตกลงของสนธิสัญญาเบาริ่ง (Bowring Treaty) ที่มีเงื่อนไขให้เปิดเสรีการค้าให้กับต่างชาติ ให้ชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายในเขตแดนไทยได้โดยเสรี ซึ่งไทยได้พยายามขอแก้ไขสนธิสัญญานับนั้นมาโดยตลอด จนสำเร็จเอาเมื่อครั้งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ยอมให้เอกราชทางการศุลกากรแก่ไทย แต่ก็มีเงื่อนไขว่าประเทศไทยต้องแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับนานาประเทศให้เสร็จสิ้นภายใน 10 ปี ซึ่งไทยก็ได้ประกาศใช้อัตราศุลกากรเป็นฉบับแรกในปีพุทธศักราช 2469 และได้ปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

ในอดีตที่ผ่านมา แต่ละประเทศก็มีวิธีประเมินราคาศุลกากรแตกต่างกันไป ส่วนมากแล้วจะมีลักษณะเป็นการกีดกันการนำเข้าสินค้าจากต่างแดน เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศไทยก็เช่นกัน แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป การประเมินราคาศุลกากรแบบนั้นจึงไม่ก่อให้เกิดผลดีกับการค้าระหว่างประเทศเลย เพราะในบางครั้ง บางประเทศอาจผลิตสินค้าได้

น้อยกว่าความต้องการ จึงจำเป็นต้องมีการนำเข้า ในขณะที่บางประเทศผลิตได้มากเกินไปเกินความต้องการ หากไม่ส่งออกไปขายเสียบ้าง สินค้าชนิดนั้น ๆ ก็จะมีราคาตกใช้ไหมคะ ดังนั้น นานาประเทศจึงตกลงร่วมกันให้นำระบบราคาเกตต์ (GATT Valuation) ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) มาใช้ เพื่อให้การกำหนดอัตราศุลกากรนั้นไม่ซับซ้อนและสามารถคาดการณ์ได้นั่นเอง โดยไทยเอง ในฐานะสมาชิกของ WTO ก็นำระบบราคาเกตต์มาใช้เช่นเดียวกัน

สงครามการค้าสหรัฐ-จีน

ส่วนสงครามทางการค้าในครั้งนี้ ภาษีศุลกากรก็ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความขัดแย้งเช่นเคย โดยสหรัฐอเมริกาขึ้นกำแพงภาษี (Tariff War) เพื่อกีดกันการนำเข้าสินค้าจากจีน ในขณะที่จีนก็แสดงจุดยืนชัดเจนว่าจะตอบโต้และไม่ยอมถอยให้

โดยเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา สหรัฐประกาศขึ้นภาษีสินค้านำเข้าประเภทเหล็กและอะลูมิเนียมจากทุกประเทศ โดยจัดเก็บภาษีในอัตราใหม่ร้อยละ 25 และ 10 ตามลำดับ อ้างว่าเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่แล้วกลับยกเว้นภาษีดังกล่าวให้กับผู้ส่งออกรายใหญ่อย่างแคนาดา สหภาพยุโรป เกาหลีใต้ เม็กซิโก และบราซิล ทำให้จีนที่ไม่ใช่ผู้ส่งออกในลำดับต้น ๆ กลับได้รับผลกระทบจากการขึ้นภาษีดังกล่าวมากที่สุด โดยเสียหายเป็นมูลค่า 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในครั้งนี้ จีนก็ตอบโต้ด้วยการประกาศใช้แผนเก็บภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐ คิดรวมเป็นมูลค่ากว่า 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และยืนยันเรื่องร้องเรียนการกระทำของสหรัฐต่อองค์การการค้าโลกอีกด้วย แต่สหรัฐ (โดยนายโดนัลด์ ทรัมป์) ก็ยืนยันกรานที่จะใช้แผนภาษีเช่นนี้ต่อไป

จากนั้น ทั้ง 2 ซาติมหาอำนาจยังประกาศขึ้นภาษีสินค้านำเข้าอีกหลายรายการ โดยเน้นไปที่สินค้าซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยทางจีนเองก็เคยได้ตอบอย่างเจ็บแสบ ประกาศเพิ่มรายการสินค้านำเข้าจากสหรัฐให้รวมไปถึงสินค้าส่งออกสำคัญของสหรัฐอเมริกาย่างเช่น ยานยนต์ เชื้อเพลิง อากาศยาน และถั่วเหลืองซึ่งเป็นสินค้าที่มีนัยสำคัญทางการเมืองต่อนายโดนัลด์ ทรัมป์ เพราะเป็นสินค้าที่ผลิตและปลูกในรัฐที่เป็นฐานเสียงของพรรครีพับลิกันนั่นเอง

ตั้งแต่ช่วงต้นปีจนถึงบัดนี้ สหรัฐเรียกเก็บภาษีนำเข้าสินค้าจากจีนไปแล้วกว่า 2.50 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนจีนก็เรียกเก็บภาษีต่อสินค้านำเข้าจากสหรัฐไปแล้วกว่า 1.10 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่หากสงครามการค้าครั้งนี้ยังยืดเยื้อต่อไป พญามังกรอาจจะกลายเป็นฝ่ายเสียเปรียบมากกว่า ด้วยจีนนำเข้าสินค้าจากสหรัฐเพียง 1.30 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น เมื่อเทียบกับมูลค่าสินค้าที่จีนส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา 5.05 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ในอนาคตอนาคต เป็นไปได้ว่าจีนอาจจะหันไปใช้วิธีการอื่น ๆ เช่นการขายพันธบัตรของรัฐบาลสหรัฐในครอบครอง หรือการจำกัดการลงทุนของสหรัฐในจีน เพื่อตอบโต้แผนการขึ้นภาษี

แต่ในเดือนพฤศจิกายนนี้ ทรัมป์และสีจิ้นผิงจะมีโอกาสได้พบกันนอกรอบการประชุม G20 ที่กรุงบัวโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา ไม่น่าจะลามอาจจะเปลี่ยนทิศก็เป็นได้ !

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก

สงครามการค้าในครั้งนี้ สหรัฐอเมริกาจะประกายความขัดแย้งขึ้นด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อหาเสียงสำหรับการเลือกตั้ง ที่ใกล้จะเข้ามาถึง หรือเพื่อตอบโต้มาตรการการเข้าถึงตลาดที่จีนใช้กำกับบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในประเทศอย่างเคร่งครัด และไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ สงครามการค้าในครั้งนี้ย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัว เพราะทั้งสหรัฐและจีนต่างเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจด้วยกันทั้งคู่ นอกจากนี้ เรายังอาจเห็นผู้ประกอบการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น ๆ และการค้าโลกจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ขั้ว นำโดยสหรัฐและจีน ซึ่งกรณีหลังอาจส่งผลในเชิงบวกต่อการเติบโตของการค้าในระดับภูมิภาคที่ไม่มีทั้งสหรัฐหรือจีนเข้าร่วม อย่างเช่น อาเซียน ก็เป็นไปได้

แต่ไม่ว่าสงครามการค้าครั้งนี้จะจบลงอย่างไร หรือจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยมากน้อยเพียงใด ผู้ประกอบการไทย รวมทั้งผู้ประกอบการไทยด้วยกันเอง ก็ต้องคอยเปิดหูเปิดตา รับข่าวสาร เพื่อปรับตัวไปพร้อม ๆ กัน เพราะบางครั้ง สงครามที่สู้กันด้วยตัวเลข อาจก่อให้เกิดบาดแผลฉกรรจ์ เสียยิ่งกว่าปลายปืนอีกนะคะ !